

Naar de stad

Er zijn mensen die er bewust voor kiezen in een stad te wonen. Steden hebben van alles te bieden. Daarbij valt te denken aan winkels, openbaar vervoer, werkmogelijkheden en uitgaansgelegenheden. In de zomer is er ruime keus uit terrasjes. Voor de avond kan gekozen worden uit diverse restaurants en cafés. Met de bus kun je in de stad snel naar je werk. Het aanbod van werk is er doorgaans hoger dan op het platteland. Bovendien rijden de bussen en treinen er vaker per uur.

Verschillende, al dan niet overdekte, winkelcentra hebben vele soorten boetiekjes te bieden. Er is volop kleding te koop en een paar bijpassende schoenen zal ook geen probleem zijn. Veel mensen die in de stad wonen, vinden dit allemaal een groot voordeel en verhuizen daarom niet graag naar een klein dorp.

Dit is een vrij lange tekst over het leven in de stad. Soms wil je sneller informatie krijgen, met de belangrijkste zaken op een rijtje. Zo bijvoorbeeld:

Het voordeel van het stadsleven is de ruime keus uit winkels, uitgaansgelegenheden, werk en openbaar vervoer. Veel mensen kiezen er daarom voor in een stad te wonen.

Dit noemen we een samenvatting. **Samenvatten** betekent dat je in het kort de belangrijkste dingen van iets weergeeft.

Een samenvatting geeft de belangrijkste gegevens uit het verhaal weer. De minder belangrijke dingen zijn weggelaten.

Bij het maken van een samenvatting moet je letten op de kernwoorden en kernzinnen, dus de belangrijkste woorden en zinnen in een tekst. Je mag een samenvatting natuurlijk wel in je eigen woorden schrijven.

Een samenvatting maken is dus eigenlijk een lange tekst korter maken, zonder dat je de belangrijke dingen weglaat. Je let dus vooral op de hoofdzaken.

Je broer wil met je vader naar de stad om voor zijn verjaardag een nieuwe fiets te kopen. Thuis heeft hij al nagedacht over wat voor soort fiets hij het liefst wil hebben. Hij wil er in ieder geval een zonder motor. Hij denkt meer aan een sportfiets, maar dan een die ook geschikt is voor normaal gebruik. Hij vond op internet allerlei informatie, maar al die tekst was wel veel om te onthouden!

Een (lange) tekst kan ook kort weergegeven worden in een overzichtelijk schema, zoals in een **boomdiagram**. Een boomdiagram kan liggend of rechtop afgebeeld staan. Met het boomdiagram kun je in een schema laten zien hoe dingen zijn ingedeeld.

Hoe meer informatie je wilt onderverdelen, hoe meer vertakkingen je krijgt. Omdat er zoveel informatie te vinden is over verschillende fietsen, hebben je broer en je vader de soorten fietsen die er zijn eerst uitgewerkt in een boomdiagram. Die ziet er zo uit:

Je hebt voor een feest op school een compleet nieuwe outfit nodig. Het belangrijkste vind je een goed zittende broek, dus daar start de zoektocht in de stad mee. Bij de kleur van de broek zoek je een blouse met daaronder een T-shirt, vervolgens ga je naar de sokkenafdeling voor bijpassende sokken. Verderop in de winkelstraat koop je ook een paar nieuwe schoenen in de juiste kleur. Natuurlijk schrijf je in een uitgebreide e-mail aan je vriendin wat je gekocht hebt. Dat wordt een lang bericht!

Naast het boomdiagram kennen we het **stroomdiagram**. Een stroomdiagram of stroomschema is een stap-voor-stapdiagram. Met een stroomdiagram kun je kort weergeven hoe in een tekst iets ontstaat, hoe iets gemaakt wordt of hoe iets gedaan wordt. Het laat stap voor stap zien wat er gebeurt. Van het verhaal over het kopen van nieuwe kleren, kan dus ook een overzichtelijk stroomdiagram gemaakt worden.

broek → blouse → T-shirt → sokken → schoenen

Het plaatsen van informatie uit een tekst in een diagram is ook een manier van samenvatten.

Naar de stad

GEBRUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 38

Bron 1 (opgave 1)

In de 12e eeuw kregen de boeren beter gereedschap om het land te bewerken. Hierdoor werd het werk minder zwaar en de oogsten werden groter. Handelaren kochten het voedsel dat overbleef op, om dat weer op markten te verkopen. De handelaren vestigden zich op knooppunten van wegen en/of in de buurt van een kasteel, klooster of kerk. In de nederzettingen van de handelaren kwamen ook ambachtslieden wonen. Na verloop van tijd verkregen de nederzettingen stadsrechten.

Bron 2 (opgave 2)

Zaterdag wil de familie de Bruin een dagje winkelen in de stad. Vanwege het grote parkeerprobleem gaan ze met het openbaar vervoer. Vlakbij hun huis aan de Nooitgedachtlaan in Waddinxveen stopt bus 75, die naar het station in Gouda gaat. Daar nemen ze de trein naar Rotterdam. In Rotterdam willen ze de metro nemen naar Zuidplein, onderweg stoppen ze nog even bij halte Beurs. Daar zijn ook heel wat winkels te vinden en ze kunnen er gelijk een broodje eten. De meeste inkopen denken ze te zullen doen in het overdekte winkelcentrum Zuidplein.

Bron 3 (opgave 3)

Edo heeft twee broers en een zusje, Tim, Harco en Tina. Zijn ouders, Maria van Bokhoven-Raaphorst en Peter van Bokhoven, hebben ieder een zus, Sophie Raaphorst en Sylvia van Bokhoven. Zijn opa en oma van vaders kant heten oma Rietje van Bokhoven-Grotenbroek en opa Arie van Bokhoven. Zijn opa en oma van moeders kant heten oma Gerda Raaphorst-de Wit en opa Cor Raaphorst. Tante Sophie heet eigenlijk Verzuyl-Raaphorst en haar man heet Willem Verzuyl. Hun kinderen zijn Ewoud, Marijke en Arend-Jan. Het zijn de enige neven en nichtje van Edo.

Bron 4 (opgave 4)

In Nederland betalen we met euro's. Ook in andere landen wordt alles met euro's betaald. Deze landen vormen samen de eurozone. Tot die eurozone behoren o.a.: België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Slovenië, Cyprus, Malta, Slowakije, Kosovo, Montenegro en staatjes als Monaco en Vaticaanstad. Bijna al deze landen zijn lid van de Europese Unie. Als je naar één of meer landen van de eurozone reist, hoef je geen geld te wisselen. Voor landen waar de euro (nog) niet is ingevoerd, moet dat nog wel.

Naar de stad

GEBRUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 39

Bron 1 (opgave 1)

- A In Apeldoorn kunt u heerlijk uit eten. In deze stad met zijn vele restaurantjes is het goed toeven. Er is voor elk wat wils, van visrestaurant tot pizzeria. Het gezellige centrum biedt verder diverse uitgaansmogelijkheden. U kunt daar een prettige avond doorbrengen.
- B Heeft u een nieuw paspoort nodig of wilt u uw verhuizing doorgeven? Of heeft u vragen over gemeentelijke belastingen? De brochure *Leven, Reizen en Papieren* geeft u meer informatie over onder andere gemeentelijke belastingen, reisdocumenten, aangiften van geboortes, overlijden, verhuizingen en huwelijksvoltrekkingen.
- C Het Stadhuis op wielen is het mobiele bureau van de gemeente Apeldoorn. De bus biedt een ongekende service. De bediening is er prettig en snel. De dienstverlening van het Stadhuis op wielen is onlangs verbeterd doordat de bus is voorzien van een geautomatiseerd systeem. Hierdoor kunnen de meeste documenten die ook aan de balie van de afdeling *Burgerzaken* in het Stadhuis worden afgegeven, direct worden verstrekt.

Bron 2 (opgave 2)

Maneges

AAD MATE & COPAINS DRESSUURSTAL
Dressuurlessen: zowel privé als in groepsverband (max. 8 personen per les dus individuele aandacht!)

Polderweg 208
3125 KH SCHIEDAM 010-471 32 46
Mobiel 06-2239 74 85

Albers Stal, Eeweg 53,
3227 AH OUDENHOORN 06-5342 80 79
Benedenberg BV Stal, Benedenberg 120
2861 LJ BERGAMBACHT 0182-35 46 80

Bergse Bos Manege 't
Leeuwenhoekweg 8, 2661 CZ
BERGSCHENHOEK 010-521 58 05

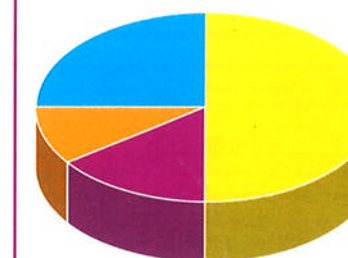
Bermoski vof Stal, Koolin 6,
2665 KR BLEISWIJK 010-522 10 72

Beljerschestal T. Beyerscheeweg 23,
2821 NC STOLWIJK 0182-51 77 93

BOMMELEIJN PENSIONSTALLING
volledige verzorging & verichte buitenbakken
Oude Kleiweg 80, 3045 LG ROTTERDAM . 010-467 69 62
www.bommeleijn.nl

Bron 3 (opgave 3)

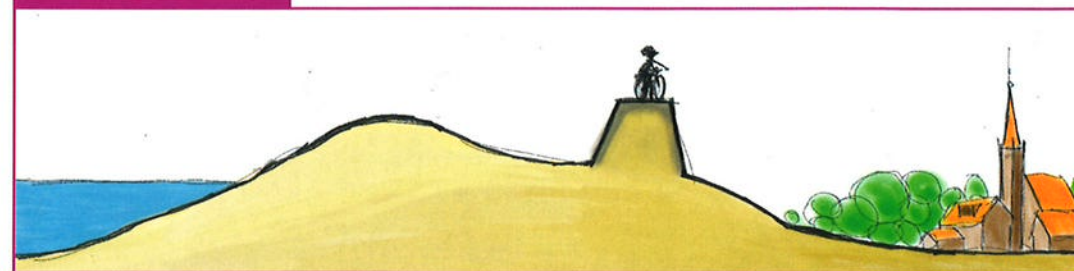
Uitgaansgelegenheden in Utlinks

legenda:

- cafés
- bioscopen
- disco's
- restaurants

Bron 4 (opgave 4)

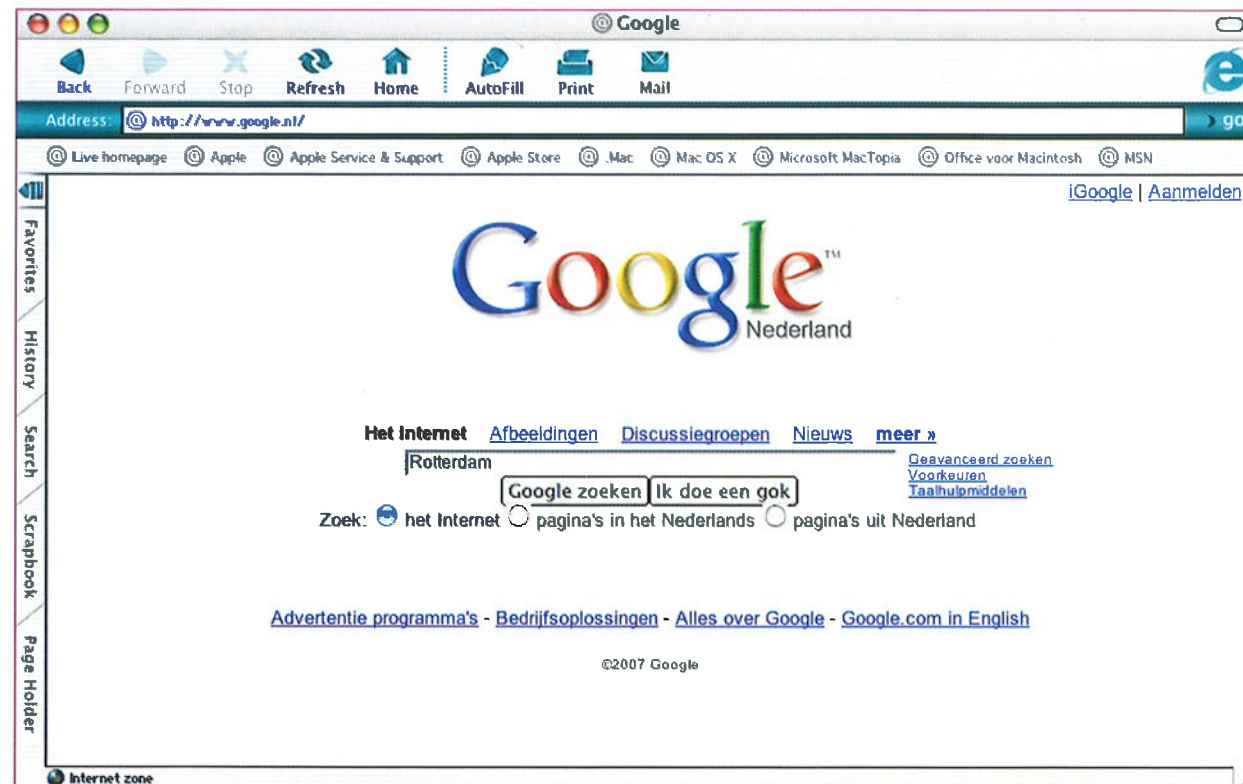
Naar de stad

In een stad is van alles te beleven. Je kunt er winkelen, uit eten, naar de bioscoop of naar een museum. Voor je de stad in gaat, kun je thuis bijvoorbeeld via internet opzoeken waar een winkel te vinden is of in welke bioscoop een film draait die je graag wilt gaan zien. Hoe ga je ernaar toe? De trein- en bustijden kun je ook van tevoren vast opzoeken.

Als je iets wilt opzoeken gebruik je **trefwoorden**, op het internet, in een woordenboek of in een encyclopedie bijvoorbeeld.

Zoek je in het register van een boek? Dan maak je ook gebruik van trefwoorden.

Trefwoorden zijn woorden die je gebruikt bij het zoeken naar informatie.

Ook bij het surfen op het internet gebruik je dus trefwoorden.

Als je gaat **zoeken op het internet**, dan doe je dat via een 'zoekmachine'.

Een zoekmachine is een website waarop je één of meerdere trefwoorden invult. De zoekmachine doorzoekt nu alle sites naar informatie over het onderwerp dat je hebt ingevuld en kiest de beste voor je uit. Deze staan bovenaan op de lijst op je scherm.

Iedere website heeft een **startpagina**. Een startpagina is de beginpagina van de website. Op de startpagina staat een **keuzemenu**. In dit keuzemenu kun je kiezen naar welke pagina je wilt gaan.

In een **encyclopedie** kun je ook met trefwoorden zoeken.

Een encyclopedie geeft informatie over mensen, dieren, dingen enz.

De onderwerpen staan meestal in alfabetische volgorde.

Ook voor de computer bestaat een encyclopedie. Een grote **digitale encyclopedie** is bijvoorbeeld **Wikipedia**. Op de beginpagina kun je in het midden een trefwoord intypen, bijvoorbeeld *Rotterdam*. Daarna klik je op de knop ernaast met >.

Je krijgt dan uitgebreide informatie over Rotterdam.

Naar de stad

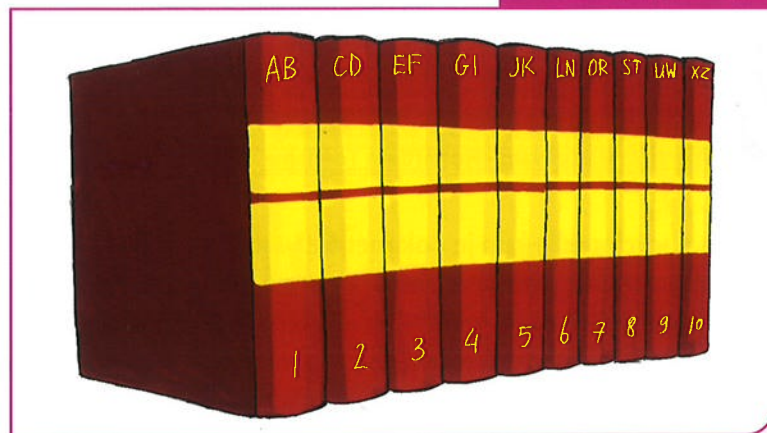
GEBRUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 40

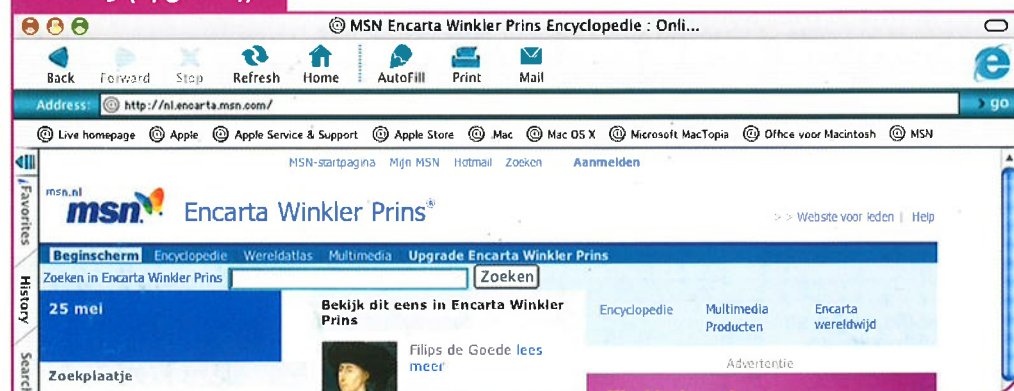
Bron 1 (opgave 1)

Door de economische crisis van de jaren dertig werd Amsterdam zwaar getroffen. Het Amsterdamse Bos werd aangelegd met hulp van werklozen. Nadat het economisch herstel nog maar nauwelijks op gang was gekomen, vielen de Duitse troepen Nederland binnen en bezetten op 15 mei 1940 de hoofdstad. Toen de Duitsers de jodenvervolging inzetten, beantwoordde de burgerij deze schanddaad met een spontane staking (Februaristaking, 25 febr. 1941) die de vernietiging van joods Amsterdam echter niet voorkwam.

Bron 2 (opgave 3)

Bron 3 (opgave 4)

Bron 4 (opgave 5)

De nieuwe toneeltoren van het Koninklijk Theater Carré in Amsterdam (gezien vanaf de Onbekende Gracht), ontworpen door de Nederlandse architecten Onno Greiner en Martien van Goor. Dankzij deze verbouwing die in 1992-1993 plaatsvond, werd Carré, een voormalig circusgebouw, een volwaardig theater.

Naar de stad

GEBRUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 41

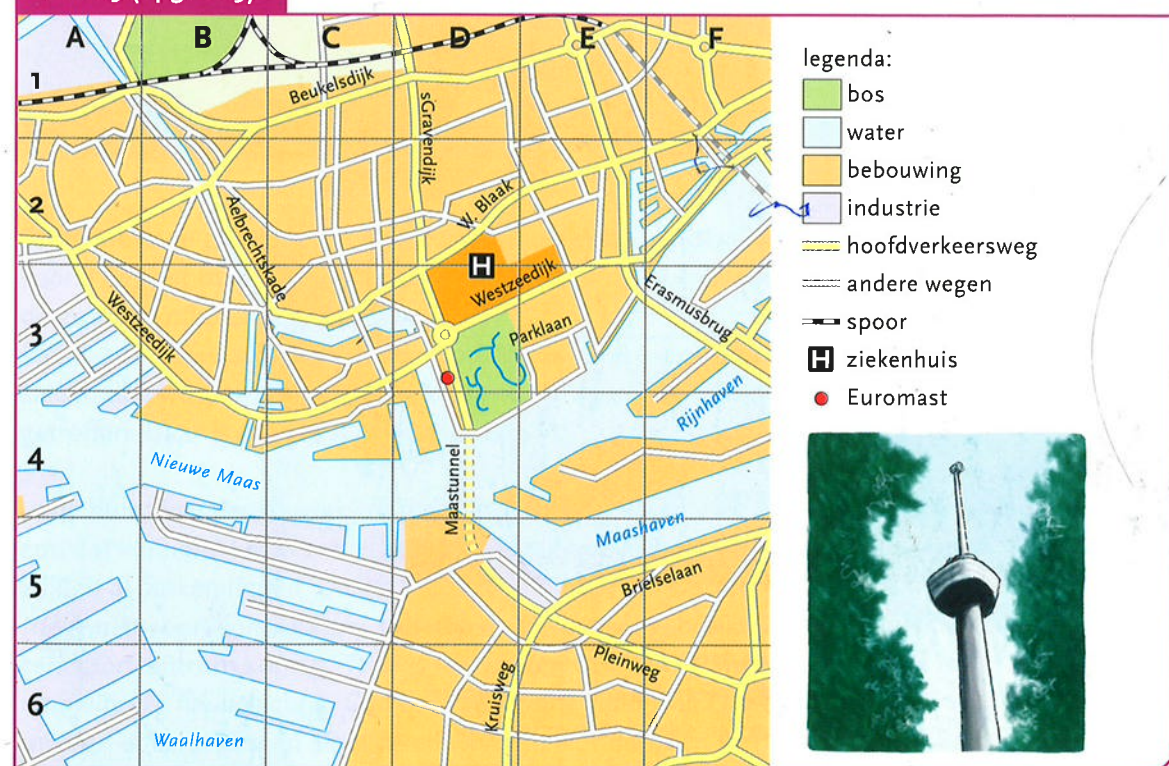
Bron 1 (opgave 1)

- 1 Amsterdam die grote stad, rijmpjes en versjes uit de oude doos
- 2 De geschiedenis van Europa
- 3 Nederland en de Tweede Wereldoorlog
- 4 De provincie Noord-Holland in de 16e eeuw
- 5 Amsterdam, hoofdstad van Nederland. Een rijke historie.
- 6 Artis Amsterdam, dierentuin door de eeuwen heen.

Bron 2 (opgave 2)

Gouda heeft meer dan 300 monumenten! De VVV Gouda heeft een stadswandeling uitgezet langs deze monumenten en de bezienswaardigheden. De stadswandeling koopt u aan de balie van de VVV voor € 2,50. U wandelt in ongeveer 1,5 uur door oude straten en steegjes, die u anders nooit gevonden zou hebben. U ziet hofjes, visbanken en grachten. En natuurlijk vooral veel monumenten.

Bron 3 (opgave 3)

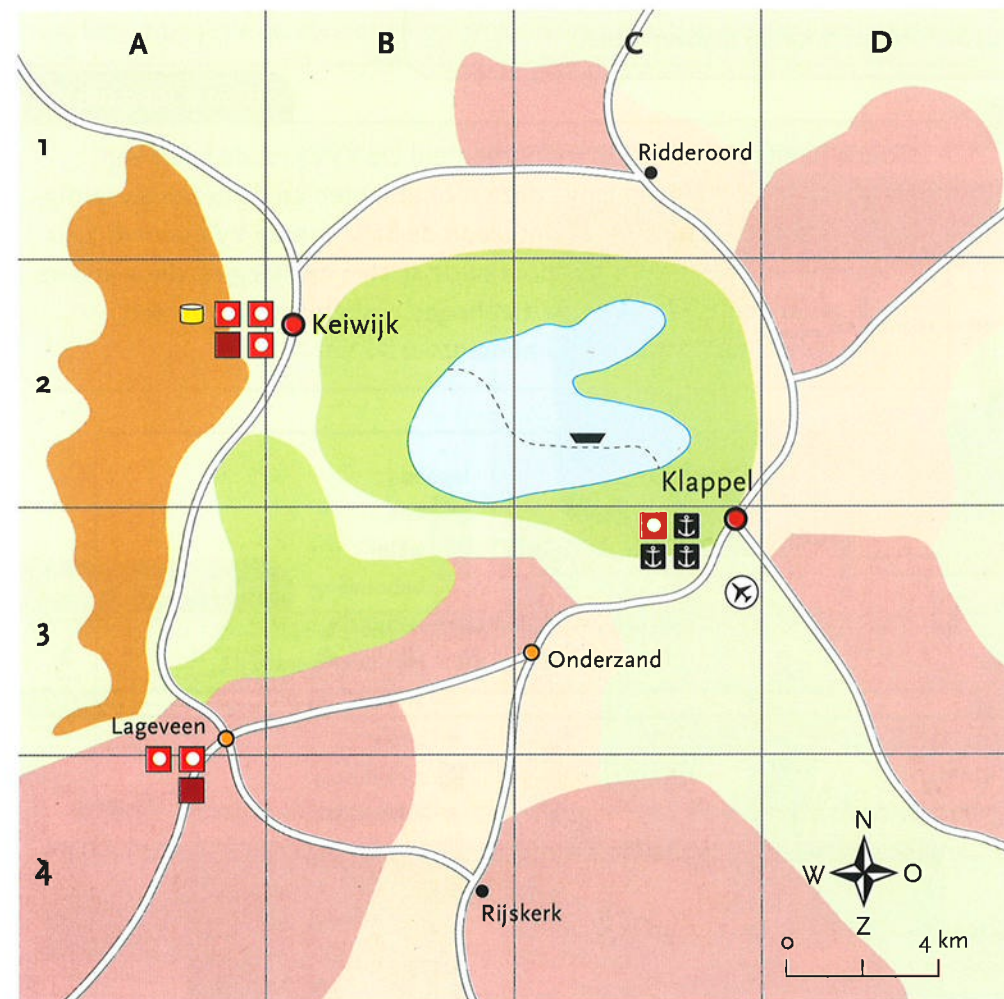

Bron 4 (opgave 4)

In de 13e eeuw begon de stad Keiwijk enorm te groeien. De boeren van het platteland trokken naar de steden om hun handelswaar te verkopen.
 In 1500 kreeg Keiwijk stadsrechten. De glorie tijd begon pas echt in de 17e eeuw. Het centrum kende een goede handel en veel werkgelegenheid.
 De wijken werden groter, de huizenbouw nam enorm toe.
 Ieder bruikbaar stadsdeel werd benut voor kantoren en woningen.

legenda:

middelen van bestaan:

tuinbouw	bergen
akkerbouw	natuurgebied
veeteelt	water
steenkoolwinning	veerdienst
aardoliewinning	autoweg
scheepsbouw	vliegveld
toerisme	

plaatsen:

meer dan 100 000 inwoners
50 000 - 100 000 inwoners
minder dan 50 000 inwoners

Op de kaart van de omgeving van Keiwijk kunnen we zien welke middelen van bestaan er zijn in en rond de stad.

In de legenda wordt verklaard wat de tekens en de kleuren betekenen en hoe het landschap eruit ziet.

In het natuurpark aan de oostkant van Keiwijk zien we ook gedeelten met water. Dat betekent dat men in dat natuurpark ook zal kunnen vissen. Het natuurpark aan de zuidoostkant van Keiwijk heeft geen watergebieden, daar kan dus niet gevist worden.

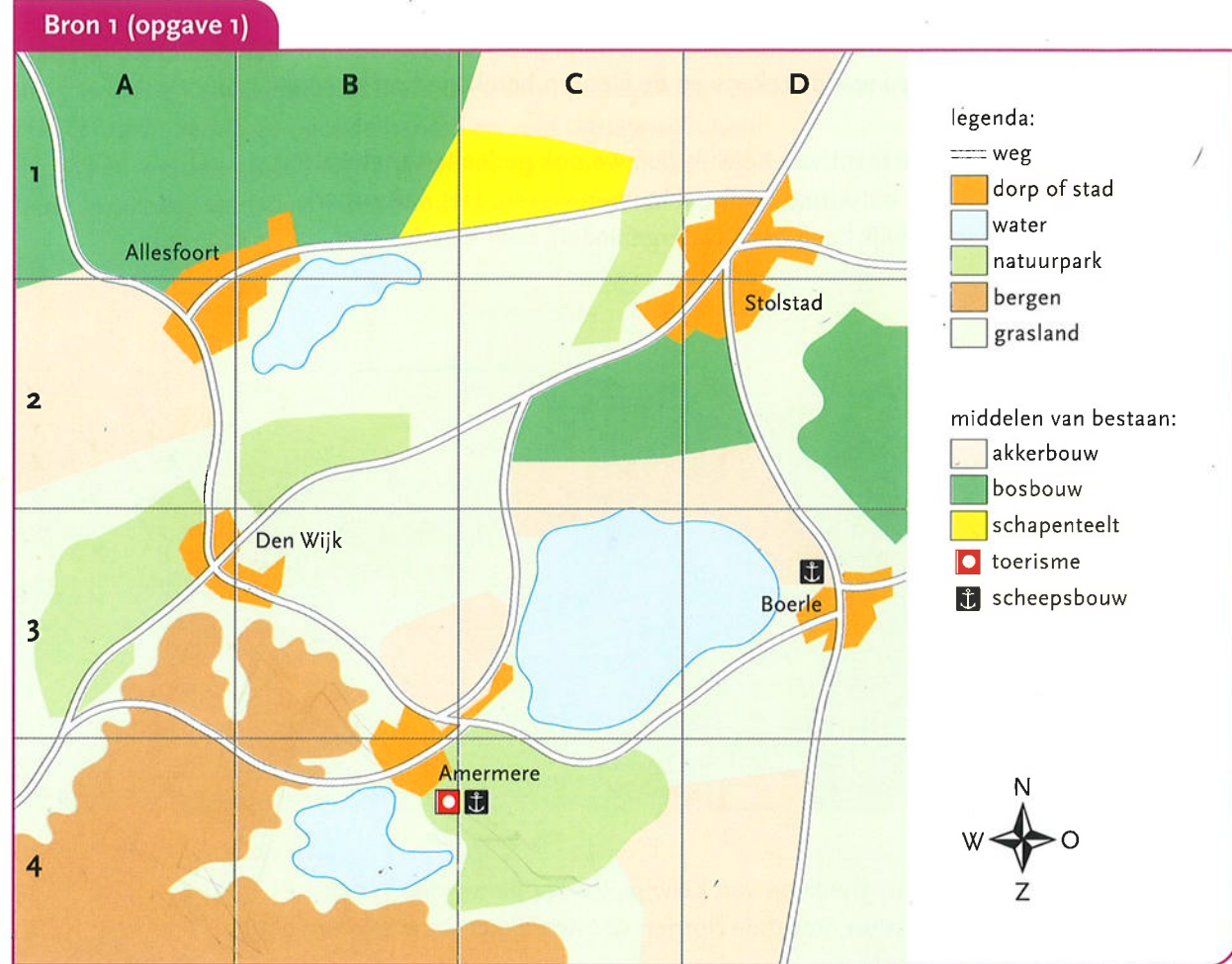
Toerisme is de grootste inkomstenbron van Keiwijk. In Klappel verdient men vooral de kost met scheepsbouw. Rond de dorpen vormen akkerbouw en veeteelt de grootste middelen van bestaan.

Stel dat er in een seizoen enorm noodweer is geweest en de oogst is daardoor slecht, dan worden dus de gebieden rond Ridderoord en Onderzand het meest getroffen. Daar is de meeste akkerbouw.

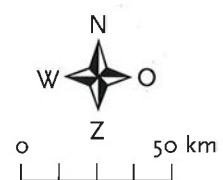
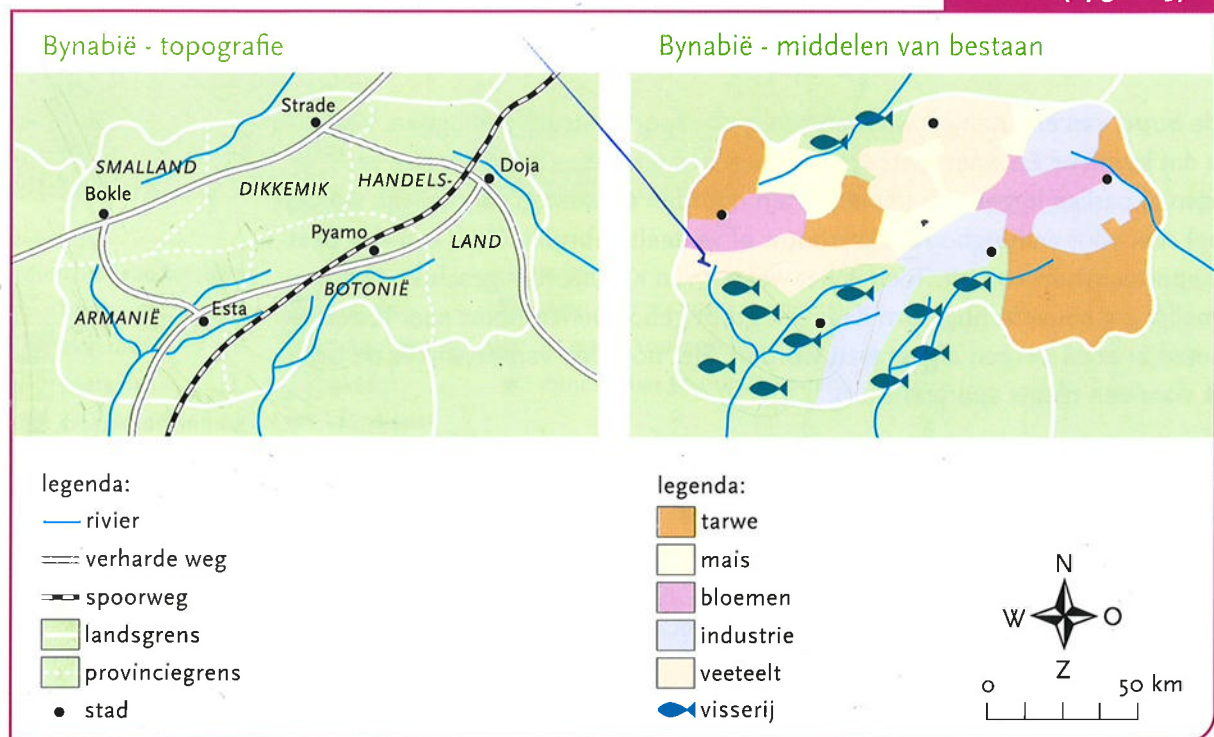
In de buurt van een Keiwijk wil men een groot sportcentrum aanleggen. Waar zou dat kunnen? En waar niet? Op de kaart zien we dat er in het oosten en zuiden al parken liggen. De gebieden ten noorden en westen van Keiwijk worden (nog) niet voor woningbouw, akkerbouw of veeteelt gebruikt. Daar kan dus best een sportcentrum komen. Toch is het westen van Keiwijk niet geschikt. Het is namelijk erg heuvelachtig. Om daar een groot gebouwencomplex neer te zetten, moeten er eerst bergen afgegraven worden. Het noorden van Keiwijk is de beste plek voor een nieuw sportcentrum.

Een kaart kan laten zien waarvoor de grond wordt gebruikt. Dat noemen we een **bodemgebruikkaart**. Of kaarten die de middelen van bestaan laten zien, zoals bijvoorbeeld aardolie, erts en steenkool, industrie, akkerbouw en bosbouw. Zo kunnen we, door een kaart goed te bekijken, ons een voorstelling maken van een gebied. De kaart leert ons van alles over het landschap, wat er te doen is en wat er gebeurt.

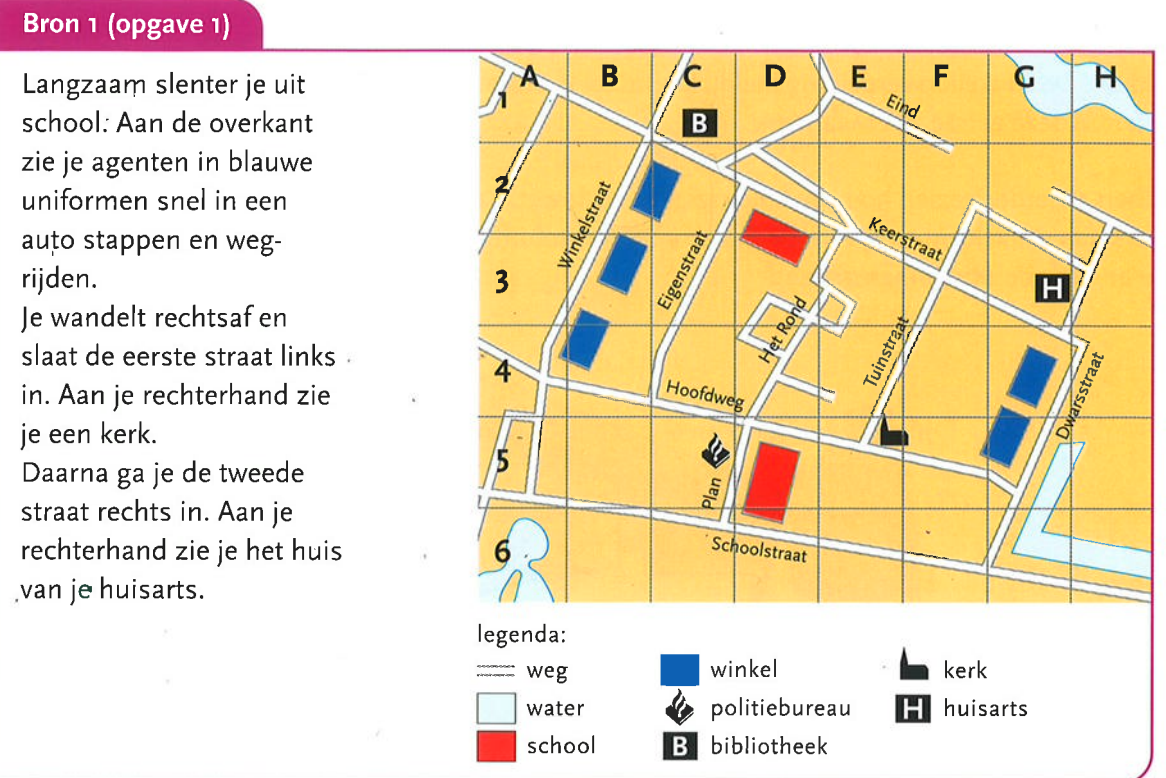
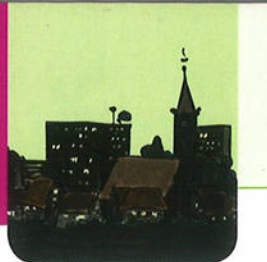
GEBUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 42

Bron 2 (opgave 3)

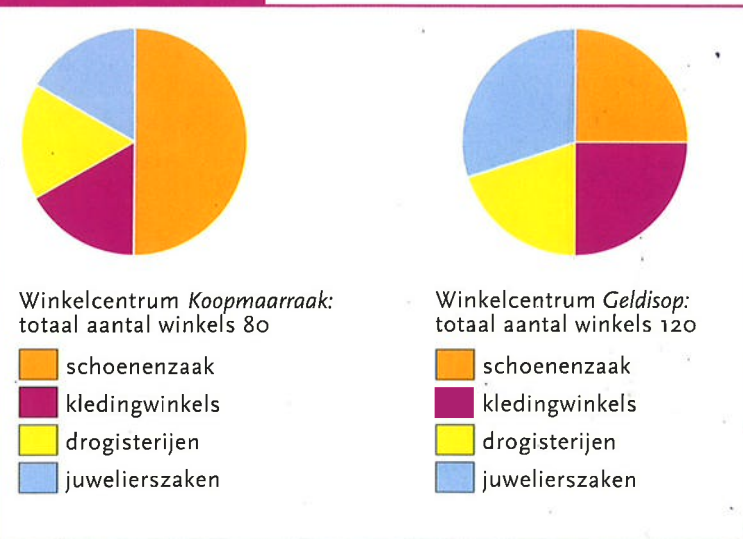
GEBUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 43

Bron 2 (opgave 2)

In het oude centrum van Overdriel vinden we vele bijzondere winkeltjes. In de Kerkstraat, achter de oude stadsbibliotheek, is een poppenwinkel gelegen. Slaan we van hieruit rechtsaf, dan komen we op de Loswal, een straatje met vele rariteiten. Na honderd meter ligt aan de linkerhand een antiekwinkeltje met waardevolle curiosa uit het begin van de vorige eeuw. Aan de andere kant van het centrum is in de Perkstraat een museum gemaakt van het oude politiebureau. Een bezoek aan Overdriel is de moeite meer dan waard.

Bron 3 (opgave 4)

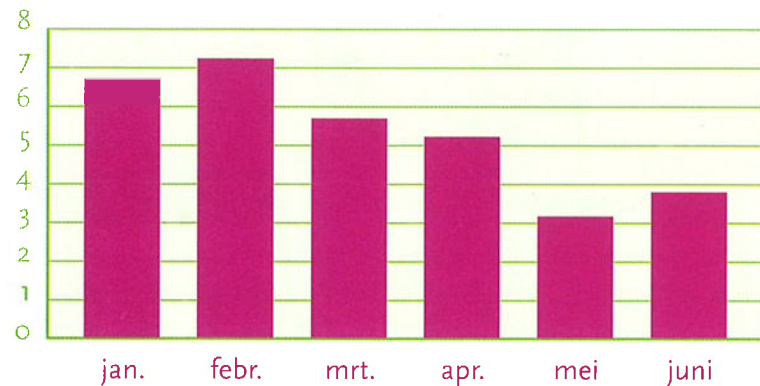

In de stad Haardam werd een half jaar geleden winkelcentrum *Over De Balk* geopend. Vele omwonenden bezochten de nieuwe winkels en gaven daar heel wat geld uit. De winkeliersvereniging hield bij hoeveel klanten *Over De Balk* bezochten in deze eerste zes maanden.

We hebben al eerder gezien hoe een kolomgrafiek eruit ziet. Van de aantallen bezoekers aan winkelcentrum *Over De Balk* kun je een kolomgrafiek maken. Die zou er dan zou uit kunnen zien:

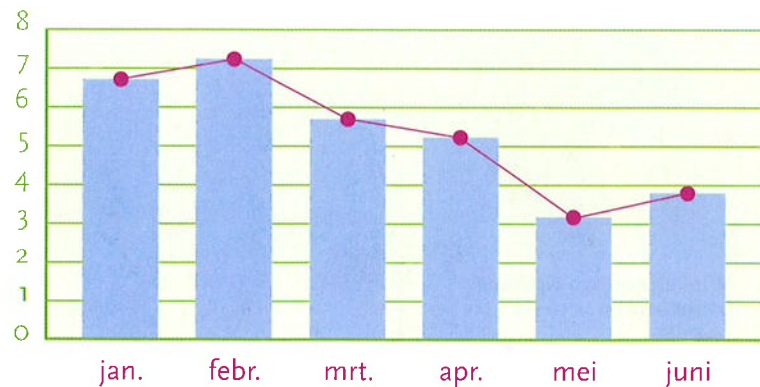
aantal klanten
x 1000

Grafiek 1
Bezoekers winkelcentrum
Over De Balk

Elke kolom bevat het aantal klanten van die week.

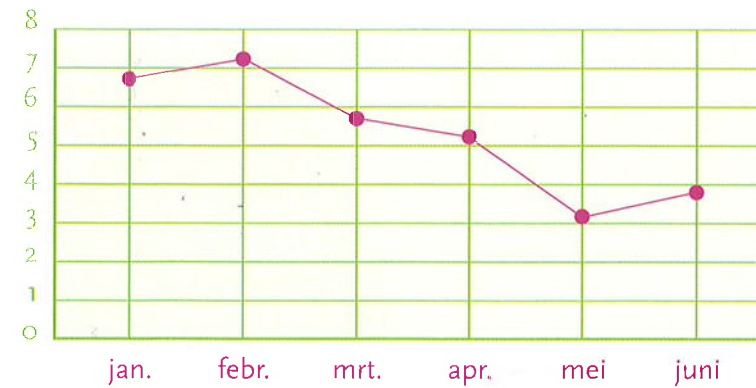
aantal klanten
x 1000

Grafiek 2
Bezoekers winkelcentrum
Over De Balk

In grafiek 2 zijn de bovenkanten van de kolommen verbonden door een lijn. Als je de kolommen weglaat, hou je alleen de lijn over. Dat zie je in grafiek 3.

aantal klanten
x 1000

Grafiek 3
Bezoekers winkelcentrum
Over De Balk

Zo'n grafiek noemen we een **lijngrafiek**. In grafiek 3 kun je de veranderingen in het aantal klanten beter zien dan in grafiek 1. De lijn in grafiek 3 laat namelijk de ontwikkeling zien. In een lijngrafiek kun je goed zien wanneer er van iets veel of weinig was en hoeveel.

Zeker als je verschillende ontwikkelingen in één grafiek wilt laten zien, is een lijngrafiek veel handiger dan een kolomgrafiek. Een grafiek met verschillende ontwikkelingen in één grafiek, noemen we een **meervoudige grafiek**. Er staan dan meerdere lijnen getekend. Kijk maar eens naar bron 2 en 3 op de volgende pagina, daar zie je er een paar.

Grafieken hebben ook een naam. Dat noemen we de **titel**.

De **titel** vertelt wat we uit de grafiek kunnen aflezen.

De **x-as** is de horizontale as van de grafiek.

De **y-as** is de verticale as van de grafiek.

Vaak staat er langs de assen om welke informatie het gaat.

Als er cijfers langs de assen staan, kun je ook lezen wat die cijfers voorstellen, bijvoorbeeld uren per dag of jaren.

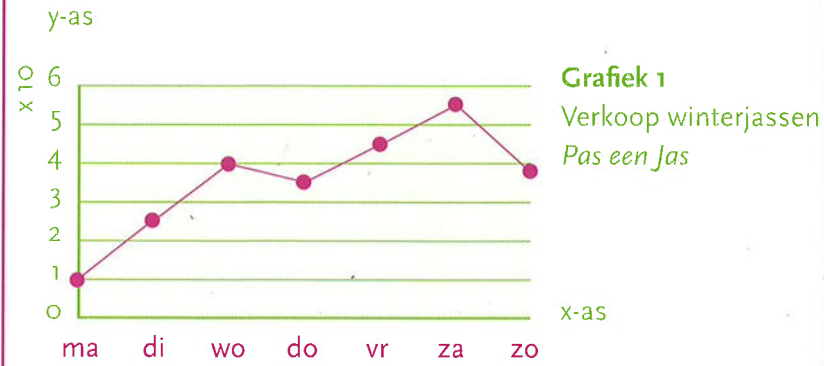

Naar de stad

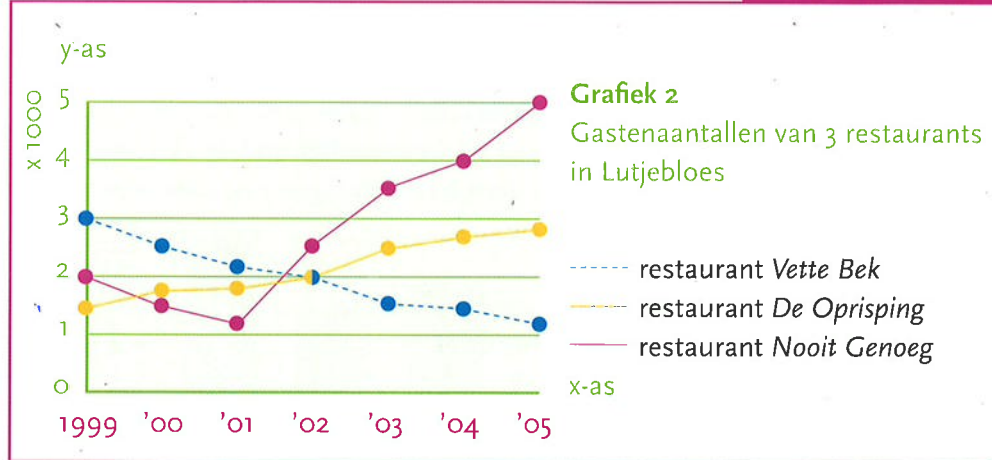
GEBUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 44

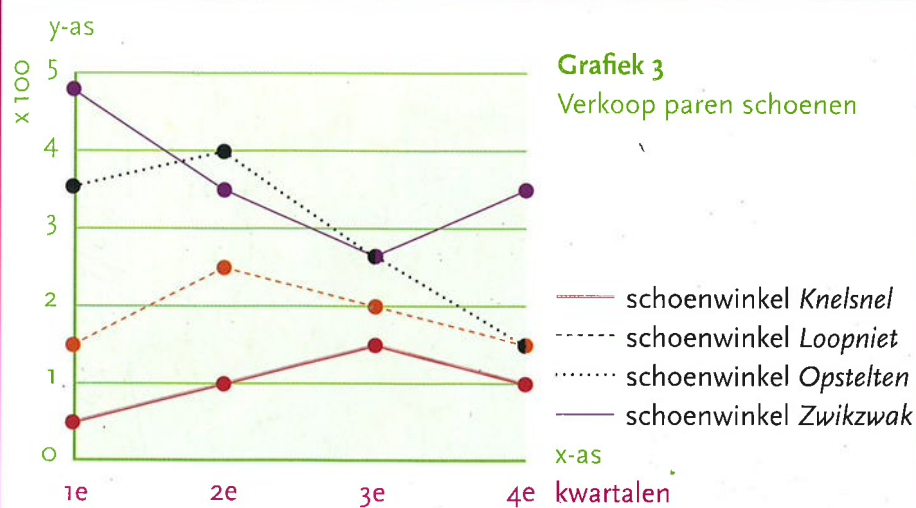
Bron 1 (opgave 1)

Bron 2 (opgave 2)

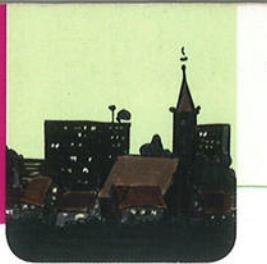

Bron 3 (opgave 3)

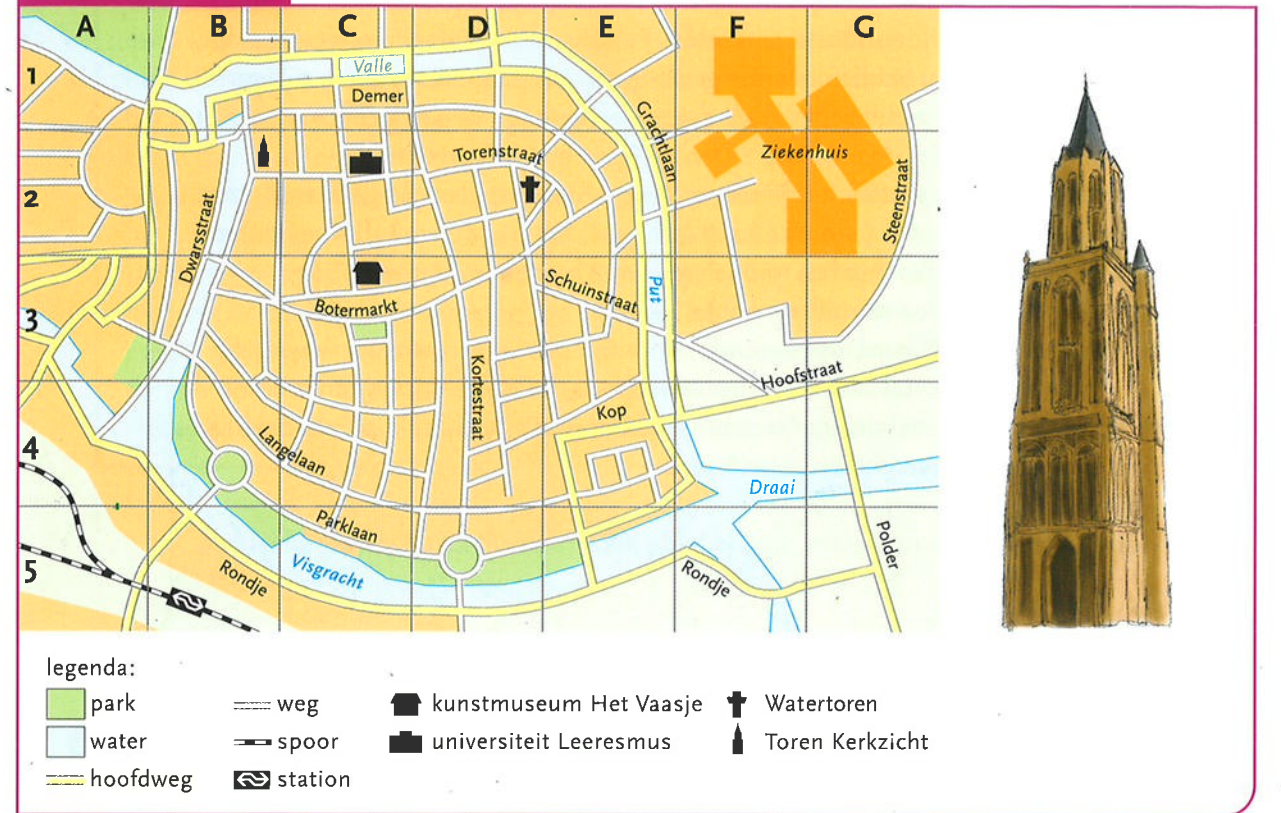

Naar de stad

GEBUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 45

Bron 1 (opgave 2)

Bron 2 (opgave 3)